

омбудсменів для посилення роботи з розгляду звернень громадян у найбільш проблемних сферах суспільного й економічного життя України;

- доручення органам державної влади та місцевого самоврядування щодо поліпшення роботи зі зверненнями громадян, поданими у формі пропозицій, які є механізмом безпосередньої участі громадян у державному управлінні, у вирішенні загальносуспільних справ та питань місцевого значення, можливістью активного впливу громадянина на розробку та здійснення державної політики;

- запровадження в одному із регіонів або міст України експерименту щодо створення державної мережі універсальних центрів для комплексного опрацювання звернень громадян на основі врахування позитивного організаційного досвіду іноземних держав і застосування сучасних комунікаційних технологій [2].

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. - К.: Преса України, 1997. - 80с.

2. На підставі Указу Президента: №109/2008 від 7 лютого 2008 року Про першочергові заходи щодо забезпечення реалізації та гарантування конституційного права на звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Державна мова та права і обов'язки громадян

Янковська Г.В., доцент кафедри гуманітарних і соціально-економічних дисциплін ННІПП НАВС, кандидат філологічних наук, доцент

Нині питання державної мови, її вивчення, володіння та використання є актуальним. Як зазначали В. Іванишин та Я. Радевич-Винницький: «Свого часу говорилося: «Буде держава – буде й мова» (В. Яворівський). Воно так, але, як бачимо, ще в часи М. Левицького розуміли, що якби «була мова», то була б і держава. Тож якщо хочемо мати справжню державу, подбаймо про українську мову. Без української мови не буде української держави». А в час чергового становлення чи то відстоювання України як незалежної самостійної української держави питання державної мови вважають як ніколи, з одного боку, назрілим (недарма ж державну мову прирівнюють до четвертого символу країни) та, з іншого боку, гострим (питання співвіднесення у використанні державної мови та мов національних меншин (регіональних мов) було і є з погляду різних регіонів населення нашої країни невинуватим, а тому наболілим).

Державна мова – це засіб офіційного спілкування держави, закріплення (використання) якого породжує низку прав та обов'язків громадян та держави. Однією з ознак правового режиму державної мови є наявність зобов'язань у громадян держави щодо володіння державною мовою. І справді, основна мова може належним чином функціонувати у тій чи іншій державі за умови її знання, розуміння учасниками насамперед публічних правовідносин. При цьому останні можуть мати різні права та обов'язки щодо вивчення, володіння та використання державної мови, що залежить від їх статусу у державі (наприклад громадянин та іммігрант); обійманої посади (наприклад фізична особа-підприємець та посадова особа державного органу).

Аналіз нормативно-правової бази (зокрема законодавства про мови), досвід зарубіжних держав (у т.ч. пострадянських), наукові напрацювання у сфері прав та обов'язків громадян щодо основної – державної – мови дає підстави зробити такі висновки:

1. Громадянин України має низку прав і обов'язків, пов'язаних з використанням державної мови, хоча й не всі з них чітко сформульовані у мовному законодавстві України. Зокрема йдеться про право навчатися державною мовою та користуватися нею; обов'язок вивчити державну мову та володіти нею. При цьому вважаємо, що обов'язки щодо вивчення державної мови та володіння нею мають бути включені до Закону України «Про засади державної мовної політики» у такому формулюванні: «Кожен громадянин України зобов'язаний вивчити державну мову» (внести до статті «Мова освіти»); «Кожен громадянин України зобов'язаний володіти державною мовою» (внести до статті «Державна мова в Україні»);

2. Усі службові особи України зобов'язані володіти державною мовою та користуватися нею під час виконання своїх посадових обов'язків. Така норма наявна у Законі України «Про засади державної мовної політики» і має бути введена до Закону України «Про державну службу». В інших спеціальних законах достатньо відсылити норми на ці правові норми.

3. Оскільки неодноразово в українському чинному законодавстві використовується поняття «володіти державною мовою», вважаємо доречним ввести до Закону України «Про засади державної мовної політики» тлумачення цієї терміносполуки крізь призму основних чотирьох мовних навичок: слухання, читання, писання, говоріння. Зокрема вважаємо, що володіти державною мовою означає розуміти, читати, писати та висловлювати свої думки державною мовою.

4. Необхідно розробити та запровадити рівні володіння державною мовою. При цьому доречно використати досвід Європейського Союзу щодо розробки системи рівнів володіння іноземною мовою (Common European Framework of Reference), відповідно до якої пропонується шість рівнів: А – користувач-початківець (A1 – початківець; A2 – початковий знання); В – незалежний користувач (B1 – середній рівень; B2 – вище середнього); С – досвідчений користувач (C1 рівень професійного володіння; C2 рівень досконалого володіння).

5. Потрібно визначити у законодавстві рівень володіння державною мовою для осіб, які хочуть отримати українське громадянство – вважаємо, що таким має бути рівень B1, та рівень володіння державною мовою службовими особами – вважаємо, що таким має бути рівень C1.

6. Потрібно розробити систему співвідношення балів зовнішнього незалежного оцінювання з української мови до рівнів володіння державною мовою. Оскільки українська мова традиційно оцінюється разом з українською літературою потрібно продумати можливість виокремлення балів виключно з української мови, на основі яких встановлювати рівень володіння державною мовою.

7. Слід розробити і впровадити в практику процедуру здачі рівневого іспиту з державної мови для тих громадян, які не здавали зовнішнє незалежне оцінювання з української мови. При цьому потрібно розробити положення про процедуру встановлення рівня володіння державною

мовою, у якому визначити: склад та компетентність комісії, яка визначає рівень володіння державною мовою; процедуру попереднього розгляду заяви та призначення дати іспиту (зміст та умови подачі заяви на здачу іспиту; період розгляду такої заяви; встановлення дати складання іспиту тощо); процедуру проведення іспиту (час тривання іспиту; зміст іспиту; критерії оцінки знань тощо); процедуру прийняття рішення щодо присвоєння рівня володіння мовою; процедуру підготовки та видання документа, який посвідчує рівень володіння мовою та процедуру оскарження відповідного рішення). Варто прописати особливі умови встановлення рівня володіння державною мовою найвищими посадовими особами (наприклад трансляція у прямому ефірі тощо).

Разом з тим вважаємо, що будь-які дії нашої країни щодо розвитку використання та захисту державної мови мають бути наперед продуманими, виваженими, послідовними та обов'язково такими, які б не порушували мовних прав громадян - представників національних меншин в Україні.

Особливості індустріального відродження України у повоєнний період (1943-1950 рр.)

Хойнацька Л.М., доцент кафедри загальноправових дисциплін ННІП НАВС, кандидат історичних наук, доцент

Досвід відбудовних процесів повоєнних років набуває особливої значущості в умовах сьогодення, коли відбувається руйнування промислових об'єктів Донецької і Луганської областей внаслідок військового конфлікту на сході України.

Процес відбудови важкої промисловості визволених районів України не має аналогів у всесвітній історії. Вже сам по собі є надзвичайним той факт, що відбудова підприємств розпочиналася у військовий час і саме тоді набувала широких масштабів.

Специфіка умов воєнних років потребувала створення особливих органів – Комітету з відбудови народного господарства у визволених районах, Комітету з обліку й розподілу робочої сили тощо. Очолив відбудову всієї промисловості Державний Комітет Оборони, у розпорядженні якого було зосереджено всі ресурси Радянського Союзу.

Відбудову доводилося починати, по суті, «з нуля», цілковито покладаючись на «внутрішні резерви». Для мобілізації коштів населення провадилися кампанії зі створення «фонду оборони», речові лотереї. Чимало патріотично налаштованих людей вносили до цього фонду свої заощадження, проте державні органи влади з метою збільшення грошових надходжень часто-густо вдавалися до жорстокого примусу.

Ситуація в зруйнованому господарстві України ускладнювалася ще й тим, що не вистачало людей, особливо спеціалістів. Проблему забезпечення підприємств робочою силою вирішували випробуваними методами, зокрема мобілізаціями робочої сили та впровадженням кримінальної відповідальності за «дезертирство з виробництва». Широко використовували також працю військовополонених та репатрійованих «остарбайтерів». З метою підвищення продуктивності праці